

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Lenky Matyášové, Ph.D., JUDr. Jakuba Camrdy, Ph.D., JUDr. Marie Turkové a JUDr. Dagmar Nygrínové v právní věci žalobců: **a) T. K., b) nezl. S. T. K., c) nezl. J. T. K.**, právně zastoupeni JUDr. Janou Betlamovou, advokátkou se sídlem v Litoměřicích, Dómská 8, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, Nad Štolou 3, Praha, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 10. 2007, č. j. OAM-592/LE-05-ZA07-2006, o kasační stížnosti žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 13. března 2008, č. j. 56 Az 198/2007 – 31,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Kasační stížností se žalobci (dále jen „stěžovatelé či stěžovatel“) domáhají zrušení shora označeného rozsudku Krajského soudu v Brně (dále jen „krajský soud“), kterým byla zamítnuta jejich žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 10. 2007, č. j. OAM-592/LE-05-ZA07-2006. Žalovaný výše uvedeným rozhodnutím stěžovatelům neudělil mezinárodní ochranu dle § 12, § 13 a § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

V kasační stížnosti stěžovatelé namítají, že krajský soud nesprávně vyhodnotil informace o Kazachstánu shromážděné ve Výroční zprávě MZ USA o svobodě vyznání v Kazachstánu za rok 2006 ze dne 15. 9. 2006, ve Zprávě o dodržování lidských práv za rok 2006 ze dne 6. 3. 2007 a aktuální informace MZV ČR a databáze ČTK, když sama předsedkyně Almatynského Helsinského výboru uvedla, že k porušování lidských práv dochází. Je zřejmé, že stěžovatelé jsou vystaveni pronásledování pro své náboženské přesvědčení. Ani žalovaný ani soud se náležitě nezabývali tvrzeními stěžovatele o tom, že byl opakovaně persekuován bezpečnostními složkami státu, zadržován a předvoláván, právě v přímé souvislosti se svým náboženským přesvědčením.

Přitom samotní ochránci lidských práv poukazují na nezákonnost vyšetřovacích postupů a soudních jednání. Stěžovatel a) znovu odkazuje na skutečnost, že ani on ani jeho známí nebyli členy nesprávně konstruovaného náboženského uskupení a tím spíše nebyly důvody, aby státní orgány proti stěžovateli a), jeho rodině a dalším uvedeným osobám zasahovaly. Stěžovatel a) nechápe, z čeho žalovaný vyvozuje své nesprávné závěry, že jeho povědomosti, resp. okolnosti týkající se víry, které měly být podstatou jeho potíží, jsou mizivé a zpochybňují jeho aktivní účast na jejím praktikování. Dá se spíše předpokládat, že tato abstraktní, nekonkrétní tvrzení úzce souvisí s představou žalovaného, že stěžovatel a) byl členem náboženského seskupení, které mělo

být registrováno a které, když se tak nestalo, potom bylo – rovněž dle názoru žalovaného - důvodným objektem zájmu bezpečnostních orgánů, když jednání těchto orgánů hrubě porušovalo výkon náboženských svobod a s nimi souvisejících lidských práv.

Stěžovatel a) k podpoře svých tvrzení přiložil listinné důkazy.

Soud se dle stěžovatelů nevyřadil s otázkou existence důvodů pro udělení tzv. doplňkové ochrany. Soud měl přihlídnout k nezletilým dětem, které v případě návratu do Kazachstánu budou rovněž vystaveny tlaku státní moci. Stěžovatelé navrhuje, aby soud v rámci kasační stížnosti posoudil všechny listinné důkazy, výpověď stěžovatele a) a rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud ve smyslu § 104a s. ř. s. dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelů. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná.

Nejvyšší správní soud poskytuje ochranu veřejným subjektivním právům fyzických a právnických osob (§ 2 s. ř. s.). Zatímco úkolem krajských soudů je projednat a rozhodnout každý případ, Nejvyšší správní soud zajišťuje jednotu a zákonnost rozhodování soudů ve správním soudnictví (§ 12 odst. 1 s. ř. s.). K plnění jeho sjednocující role svěřuje zákon Nejvyššímu správnímu soudu různé procesní nástroje, na prvním místě nepochybně rozhodování o kasační stížnosti (§ 12 odst. 1 ve spojení s § 102 s. ř. s.). Ve věcech azylu v nové úpravě institutu nepřijatelnosti (§ 104a s. ř. s.) je kasační stížnost mimořádným opravným prostředkem omezeným na případy objektivní nutnosti rozhodnutí Nejvyššího správního soudu. Z těchto důvodů bude kasační stížnost ve věcech azylu přijata k projednání jen tehdy, jestliže rozhodování o ní umožní Nejvyššímu správnímu soudu zároveň plnit obecnější sjednocující funkci v systému správního soudnictví.

Meritorním přezkumem toliko přijatelných kasačních stížností se ochrana veřejných subjektivních práv fyzických a právnických osob i v každém jednotlivém případě nestává méně účinnou, než v případě formálního projednání každé jednotlivé věci. Jasná, přehledná a srozumitelná judikatura totiž zvyšuje právní jistotu účastníka již před krajským soudem a správními orgány. Paušální formalizovaná spravedlnost, tedy stále nové a opakované projednávání již jednou rozhodnutého ve všech stupních soudní soustavy, vede ve svém důsledku k popření jednotlivé materiální spravedlnosti: ne všechny věci jsou stejně problematické, ne všechny věci vyžadují stejné pozornosti. Opětovné projednávání každé věci znovu na všech stupních tak může ve svém důsledku popřít samotnou spravedlnost systémem vytvářenou. Věci objektivně odlišné, s odlišným významem a důležitostí, jsou podrobeny stejnému zacházení. Taková spravedlnost navíc není ničím jiným než zbytečně vydávaným „potvrzením“, že jednou řečené stále platí, zatěžováním soudního systému dalším řízením s předem známým průběhem a výsledkem, který „přinese“ pouze neúnosnou délku řízení pro stěžovatele, a to nejen pro něho, nýbrž i pro všechna další řízení, pro něž soudní systém není a ani nemůže být kapacitně nastaven.

S ohledem na ochranu veřejných subjektivních práv fyzických a právnických osob je navíc vhodné připomenout, že v případě řízení o kasační stížnosti byla soudní procesní ochrana stěžovatelům již jednou poskytnuta individuálním projednáním jejich věci na úrovni krajského soudu, a to v plné jurisdikci. Další procesní postup v rámci správního soudnictví nezvyšuje automaticky míru právní ochrany.

Institut přijatelnosti kasační stížnosti je snahou o rovnováhu mezi dvěma zájmy: zájmem na spravedlnosti v každém jednotlivém případě a zájmem na efektivitě působení objektivního práva. Ryze formální důraz často kladený na dosažení spravedlivého výsledku řízení (ve smyslu jeho procesní bezvadnosti) ve svých důsledcích výrazně oslabuje právní jistotu a tedy i efektivitu práva. Jak k tomu opakovaně uvedl Ústavní soud (viz např. nálezy ze dne 13. 11. 2001, sp. zn. Pl. ÚS 15/01, Sbírka nálezů a usnesení, sv. 24, str. 222 - 223; obdobně též nálezy ze dne 6. 11. 2003, sp. zn. III. ÚS 150/03, Sbírka nálezů a usnesení, sv. 31, str. 149), „[...] žádný právní řád není a nemůže být z hlediska soustavy procesních prostředků k ochraně práv, jakož i z hlediska soustavy uspořádání přezkumných instancí, budován ad infinitum. Každý právní řád přináší a nutně musí přinášet i určitý počet chyb. Účelem přezkumného, resp. přezkumných řízení může být reálně takováto pochybení aproximativně minimalizovat, a nikoliv beze zbytku odstranit. Soustava přezkumných instancí je proto výsledkem poměrování na straně jedné úsilí o dosažení panství práva, na straně druhé efektivitě rozhodování a právní jistoty. Z pohledu tohoto kritéria je zavedení mimořádných opravných prostředků, čili prodlužování řízení a prolomení principu nezměnitelnosti rozhodnutí, která již nabyla právní moci, adekvátní toliko v případě důvodů výjimečných.“

Zákonný pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, představuje typický neurčitý právní pojem. Do soudního řádu správního byl zaveden novelou č. 350/2005 Sb. s účinností ode dne 13. 10. 2005.

V moderním právním státě je odmítána možnost neomezené volné úvahy. Při aplikaci § 104a zákona o azylu, je nezbytné ujasnit si obsah tohoto ustanovení z hlediska možností, které se správnímu orgánu nabízejí. Neurčitý právní pojem, zde představovaný „přesahem vlastních zájmů stěžovatele“ nelze obsahově dostatečně přesně vymezit a jeho aplikace závisí na odborném posouzení v každém jednotlivém případě. Neurčité právní pojmy zahrnují jevy, nebo skutečnosti, které nelze úspěšně zcela přesně právně definovat; jejich obsah a rozsah se může měnit, často bývá podmíněn časem a místem aplikace normy. Zákonodárce vytváří prostor soudu, aby zhodnotil, zda konkrétní situace patří do rozsahu neurčitého právního pojmu, či nikoli. Při interpretaci neurčitého právního pojmu se správní orgán musí zabývat konkrétní skutkovou podstatou, jakož i ostatními okolnostmi případu, přičemž sám musí alespoň rámcově obsah a význam užitého neurčitého pojmu objasnit, a to z toho hlediska, zda posuzovanou věc lze do rámce vytvořeného rozsahem neurčitého pojmu zařadit.

Přesahem vlastních zájmů stěžovatele (který ve věcech azylu jediné vede k meritornímu projednání kasační stížnosti), je jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je – kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce – pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. To prakticky znamená, že přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v tomto řízení je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů. Nejvyšší správní soud není v rámci této kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. Nevýrazná pochybení především procesního charakteru proto zpravidla nebudou dosahovat takové intenzity, aby způsobila přijatelnost následné kasační stížnosti.

Přijatelnost kasační stížnosti je třeba odlišovat od přípustnosti kasační stížnosti na straně jedné a důvodnosti na straně druhé. Přípustnost (či tedy spíše absence některého z důvodů nepřipustnosti) kasační stížnosti je dána splněním zákonných procesních předpokladů, jako

je včasné podání kasační stížnosti (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), řádné zastoupení (§ 105 odst. 2 s. ř. s.), absence dalších zákonných důvodů nepřijatelnosti (§ 104 s. ř. s.) apod. Důvodnost kasační stížnosti na straně druhé je otázkou věcného posouzení kasačních důvodů stěžovatelem uváděných (§ 103 odst. 1 s. ř. s.).

Pokud kasační stížnost splňuje zákonné podmínky procesní přípustnosti, pak je způsobem naznačeným výše zkoumán přesah vlastních zájmů stěžovatele, tedy její přijatelnost. Přichází-li stěžovatel s námitkami, o nichž se Nejvyšší správní soud vyslovil již dříve a své rozhodnutí zveřejnil, není nutné ani efektivní, aby v obdobné věci znovu jednal a rozhodoval, když výsledkem by nepochybně byl stejný závěr. Je-li kasační stížnost přípustná i přijatelná, Nejvyšší správní soud posoudí její důvodnost. Je v zájmu stěžovatele v řízení o kasační stížnosti ve věcech azylu nejenom splnit podmínky přípustnosti kasační stížnosti, ale taktéž tvrdit některý z důvodů kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 s. ř. s., a uvést, v čem spatřuje, v mezích kritérií přijatelnosti popsaných výše, v konkrétním případě přesah svých vlastních zájmů, a z jakého důvodu by tedy měl Nejvyšší správní soud předloženou kasační stížnost věcně projednat. K tomu však v daném případě nedošlo, a proto má Nejvyšší správní soud za to, že důvod k tomu, aby kasační stížnost považoval za přijatelnou, zde chybí. Obdobně již Nejvyšší správní soud rozhodoval např. 3 Azs 23/2006, 3 Azs 128/2006, 1 Azs 13/2006 (publ. www.nssoud.cz)

Stěžovatel a) v daném případě ve správním řízení uvedl, že důvodem odchodu ze země původu bylo pronásledování ze strany policie z náboženských důvodů, neboť vyznával tzv. čistý islám. Stěžovatel a) měl potíže, protože se modlil ve skupině s ostatními a nechodil do mešity. Vypověděl, že byl několikrát předvolán na policii, propuštěn opakovaně ze zaměstnání a popisoval, že byl při jedné z motliteb v roce 2002 odveden příslušníky O. na oddělení pro náboženství, kde byl vyzván, aby si ostříhal vousy, poté byl uhozen do temene a když se probral, byl již bez vousů. Na jednání policistů si nestěžoval, lékaře nenavštívil. Žalovaný po posouzení stěžovatelem podané výpovědi dospěl k závěru, že podmínky pro udělení mezinárodní ochrany nejsou splněny, přičemž poukázal jednak na nesrovnalosti ve výpovědích stěžovatele a), na rozpory mezi vylíčením událostí tak, jak je uvedl stěžovatel a) a jeho manželka (N. R.), a taktéž zdůraznil, že stěžovatelovy nedostatečné znalosti islámské věrouky, jejichž plné zvládnutí by mělo být pro vyznavače tzv. čistého islámu charakteristickým znakem, vyvrací možnost stěžovatelova podílnictví na praktikování této víry. Stěžovatel a) tento závěr žalovaného napadá poprvé až v kasační stížnosti.

Tato námitka je nepřijatelná, když nebyla stěžovatelem v průběhu soudního řízení zmíněna a tvoří z tohoto pohledu novum. Ustanovení § 104 odst. 4 s. ř. s. in fine brání tomu, aby stěžovatel v kasační stížnosti uplatňoval jiné právní důvody, než které uplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáváno, ač tak učinit mohl.

Nejvyšší správní soud taktéž nemůže přisvědčit námitce stěžovatelů, dle níž se žalovaný náležitě nezabýval tvrzeními stěžovatele a) o tom, že byl opakovaně persekuován bezpečnostními složkami státu, zadržován a předvoláván. Stěžovatelé v kasační stížnosti nespécifikují, která tvrzení žalovaný opomenul zhodnotit. Z rozhodnutí žalovaného je naopak zřejmé, že se tento zabýval všemi skutečnostmi, které stěžovatel a) uvedl v souvislosti se svým odchodem ze země původu. Tvrzené důvody odchodu a tvrzené problémy stěžovatele a) s vyznáváním náboženství (tzv. čistému islámu) řádně zhodnotil, přičemž dospěl k závěru, že výpověď a důkazy předložené stěžovatelem a) jsou nehodnověrné. Právě nevěrohodnost, vyplývající z nesrovnalostí ve výpovědích stěžovatele a), nedostatečné znalostí problematiky islámu a neznalostí povinností spojených s registrací náboženských skupin v zemi původu byla důvodem, proč stěžovateli a) (ani dalším stěžovatelům) nebyla žalovaným udělena mezinárodní ochrana.

Pokud jde o stěžovateli namítané nesprávné vyhodnocení informací o Kazachstánu, jež vyplývají z dokumentů, které si žalovaný pro rozhodnutí věci opatřil a z nichž vycházel, nelze s tímto souhlasit. Žalovaný vycházel při posuzování žádosti stěžovatelů z těch informací, které se k jejich případu vztahovaly a jejich hodnocení shledává Nejvyšší správní soud zákonným. Jak v odůvodnění rozsudku uvedl krajský soud, žalovaný ze shromážděných podkladů využil zejména informace týkající se práva na svobodu vyznání a informace osvětlující základní pojmy islámské věrouky a informace vztahující se k registraci náboženských skupin. Taktéž Nejvyšší správní soud dospívá k závěru, že žalovaný správně vyhodnotil získané informace a posoudil tyto ve vztahu ke konkrétní situaci stěžovatelů.

K obecně tvrzenému porušování náboženské svobody v zemi původu, je Nejvyšší správní soud nucen připomenout, že neutěšená situace se stavem dodržování lidských práv v zemi původu žadatele o mezinárodní ochranu sama o sobě nezakládá důvod pro její udělení dle § 12 zákona o azylu. Jak již tento soud mnohokrát zdůraznil, právně významnou pro zjištění naplnění zákonných podmínek pro udělení mezinárodní ochrany se jeví konkrétní situace stěžovatele a důvody, pro které o azyl žádá. Ve smyslu ustanovení § 36 odst. 3 správního řádu, byla stěžovateli a) i jako zákonnému zástupci dalších stěžovatelů dána možnost seznámit se se shromážděnými informacemi o zemi původu a stěžovatel a) měl právo vyjádřit se k nim, čehož ve správním řízení využil.

Stěžovatelé v kasační stížnosti namítají, že se krajský soud nevypořádal s otázkou existence důvodů pro udělení tzv. doplňkové ochrany. K tomu Nejvyšší správní soud připomíná, že institut doplňkové ochrany zakotvuje ve vnitrostátní právní úpravě zásadu non-refoulement, která zabezpečuje, že uprchlík nebude ani v případě, není-li mu z různých důvodů udělen azyl, vydán do země, kde by byl zásadním způsobem objektivně ohrožen na životě, svobodě či tělesné integritě. Smyslem a účelem doplňkové ochrany je tedy poskytnout subsidiární ochranu a možnost legálního pobytu na území České republiky těm žadatelům o mezinárodní ochranu, kterým nebyl udělen azyl, ale u nichž by bylo z důvodů taxativně uvedených v § 14a zákona o azylu (vycházejících zejména, avšak nikoli bezvýjimečně, z hledisek humanity založených na objektivních hrozbách) neúnosné, nepřiměřené či jinak nežádoucí požadovat jejich vycestování (srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 3. 2004, č. j. 2 Azs 12/2004 - 40, publikovaný pod č. 260/2004 Sb. NSS, či rozsudek ze dne 14. 6. 2007, č. j. 9 Azs 23/2007 - 64, publikovaný pod č. 1336/2007 Sb. NSS).

V souzené věci žalovaný dospěl na základě posouzení výpovědi stěžovatele a) a informačních zdrojů k závěru, že podmínky pro udělení doplňkové ochrany nejsou naplněny. Z informace MZV ČR č. j. 117038/2007-LP ze dne 25. 5. 2007 nevyplývalo, že by neúspěšným žadatelům o azyl v Kazašské republice hrozil v případě návratu postih ze strany státních orgánů. Krajský soud se ztotožnil se závěrem žalovaného správního orgánu, který doplňkovou ochranu stěžovateli a) neudělil a opětovně poukázal v odůvodnění svého rozhodnutí na nevěrohodnost výpovědi stěžovatele a). Taktéž v případě nezletilých stěžovatelů nebyly tvrzeny ani zjištěny okolnosti odůvodňující udělení doplňkové ochrany. Těmto závěrům nelze než přisvědčit.

Návrhu stěžovatelů na provedení dokazování předloženými dokumenty (články: „Kruté rozsudky muslimům“, „S takovými zvláštními službami ani teroristy nepotřebujeme“, „Příbuzní obviněných z terorismu“) Nejvyšší správní soud nevyhověl, neboť dokazování již není zapotřebí ke zjištění skutkového stavu. Stěžovatelé hodlali uvedenými listinami podpořit úvahy o pronásledování muslimů v zemi původu. Jak již bylo výše zmíněno stěžovateli tvrzenou obecnou situaci v Kazachstánu v oblasti svobody náboženského vyznání však není možné podřadit pod žádné z ustanovení § 12 zákona o azylu. Jelikož však Nejvyšší správní soud nemá

pochybnost o tom, že skutkový stav byl žalovaným i soudem zjištěn dostatečně, rozhodl se důkaz těmito listinami neprovést, jak mu to umožňuje § 52 odst. 1 s. ř. s., podle něhož soud není povinen provést všechny důkazy, musí však uvést důvod, proč důkaz neprovedl. Nejvyšší správní soud v souzené věci usoudil, že provedení listinných důkazů by bylo vzhledem k dostatečně zjištěnému skutkovému stavu nadbytečné.

Ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu poskytuje dostatečnou odpověď na námítky podané v kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud neshledal ani žádné další důvody pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání. Za těchto okolností Nejvyšší správní soud konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatelů. Shledal ji proto ve smyslu § 104a s. ř. s. nepřijatelnou a odmítl ji.

O nákladech řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 3 ve spojení s § 120 s. ř. s.; žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

P o u ě n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. září 2008

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu